

ІСТОРІЧНА ПСИХОЛОГІЯ — наука, що вивчає психологічний склад народу окремих історичних епох, а також зміни людської психіки в історичному вимірі. Як складова частина психології розвитку І. п. вивчає історіогенез психіки у процесі становлення і розвитку цивілізацій, народів, сусп. станів, пов'язуючи великі цикли соц. часу з часом індивід. розвитку — онтогенезом. Осн. методом І. п. є істор.-психол. реконструкція, яка передбачає систематичність та повноту використання джерел-артефактів, що належать до певного істор. періоду чи об'єкта інтерпретації. Виникненню І. п. передували наук. традиція психол. інтерпретації істор. процесу, істор. підхід до дослідж. псих. процесів, функцій, сусп. феноменів (В.-М. Вундт, О. Потебня, І. Сікорський). Безпосеред. попередниками І. п. вважають франц. школу «Анналів», амер. психоісторію, школу культури й особистості. Сучасна І. п. вивчає ментальність істор. епох і періодів — первіс., антич., середньовіч. та модерних часів. Нині значну увагу вчені приділяють уточненню методол. принципів І. п., екол. функціям психіки в історії людства, культур. історії людського тіла, істор. трактуванню мови і мовлення, виникненню писем. ментальності. Нова інформ. реальність, що надає перевагу візуал. образам у процесі

передавання інформації, спонукала до поглибленого вивчення історії формування образних чинників сприйняття, пам'яті, мислення, творчості тощо. Укр. фахівці вивчають особливості формування укр. ментальності, проблеми реконструкції закономірностей становлення героїч. характеру укр. лицарства, козацтва, учасників визв. змагань. Важливими здобутками укр. І. п. є визначення психол. складу праукр. народності, істор.-психол. реконструкція особистостей Бояна, Володимира Мономаха, вирішення питання авторства «Історії Русів».

Рекомендована література

1. Белявский И. Г., Шкуратов В. А. Введение в историческую психологию. Ростов-на-Дону, 1982;
2. Белявский И. Г. Историческая психология. О., 1991;
3. Шкуратов В. А. Историческая психология. Москва, 1997;
4. Чепе М.-Л. А. П'ять великих таємниць історичної психології. К., 2004;
5. Губко О. Психологія українського народу: психологічний склад праукраїнської народності. К., 2010.

М.-Л. А. Чепе

Бібліографічний опис:

Історична психологія / М.-Л. А. Чепе // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-12787>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).